नवस्तव्यमेवत्वया ॥ ५ ॥ ६ ॥ ननुगुणदोषाभ्यांविषमेलोकेकुतःसमदृष्टिःस्यामतआह यदिदमिति मनआदिभिर्गृह्यमाणंमनोमयत्वान्मायेति विद्धि तदपिनस्थिरंकिंतुनश्वरंविद्धि ॥ ७ ॥ मनोमयत्वेहेतुः पुंसइति अयुक्तस्यविक्षिप्तमनसः नानाऽर्थोभेदविषयोभ्रमः सभ्रमएवगुणदोषभाक् ननुवेदेनैवविधिनिषेधाभ्यांभेदस्यसत्यतोक्ता न भ्रमविजृंभितगुणदोषबुद्धेःपुंसःकर्मविहितम् अकर्मतल्लोपः विकर्म निषिद्धमितिभेदः अविद्यावद्विषयएववेदइत्यर्थः ॥ ८ ॥ कथमात्मनिपरिच्छिन्नेविततंजगदीक्षणीयंतत्राह आत्मानमिति मयिब्रह्मणितद्रूपेणेक्षस्व ॥ ९ ॥ नन्वेवंयुक्तचित्तत्वेनकर्माकरणेदेवादयोविघ्नान्करिष्यंतितत्राह ज्ञानेति ज्ञानंवेदतात्पर्यनिश्चयः विज्ञानंतदर्थानुभवः ताभ्यांसम्यग्युक्तः ततआत्मानुभवेनैवतुष्ट

नवस्तव्यंत्वयैवेहमयात्यक्तेमहीतले ॥ जनोऽधर्मरुचिर्भद्रभविष्यतिकलौयुगे ॥ ५ ॥ त्वंतुसर्वंपरित्यज्यस्नेहंस्वजनबंधुषु ॥ मय्यावेश्यमनःसम्यक्समदृग्विचरस्वगाम् ॥ ६ ॥ यदिदंमनसावाचाचक्षुर्भ्यांश्रवणादिभिः ॥ नश्वरंगृह्यमाणंचविद्धिमायामनोमयम् ॥ ७ ॥ पुंसोऽयुक्तस्यनानाऽर्थोभ्रमःसगुणदोषभाक् ॥ कर्माकर्मविकर्मेतिगुणदोषधियोभिदा ॥ ८ ॥ तस्माद्युक्तेंद्रियग्रामोयुक्तचित्तइदंजगत् ॥ आत्मनीक्षस्वविततमात्मानंमय्यधीश्वरे ॥ ९ ॥ ज्ञानविज्ञानसंयुक्तआत्मभूतःशरीरिणाम् ॥ आत्मानुभवतुष्टात्मानांतरायैर्विहन्यसे ॥ १० ॥ दोषबुद्ध्योभयातीतोनिषेधान्ननिवर्तते ॥ गुणबुद्ध्याचविहितंनकरोतियथाऽर्भकः ॥ ११ ॥ सर्वभूतसुहृच्छांतोज्ञानविज्ञाननिश्चयः ॥ पश्यन्मदात्मकंविश्वंनविपद्येतवैपुनः ॥ १२ ॥ श्रीशुकउवाच इत्यादिष्टोभगवतामहाभागवतोनृप ॥ उद्धवःप्रणिपत्याहतत्त्वजिज्ञासुरच्युतम् ॥ १३ ॥

चित्तः अतः शरीरिणांदेवादीनामात्मभूतः अंतरायैर्नप्रतिहन्यसे अयंभावः यावदनुभवंयथाश्रमंकर्माणिकुर्यादेव तदनंतरंसर्वेषामात्मभूतत्वान्नकोऽपिविघ्नानाचरति तथाचश्रुतिः तस्यहनदेवाश्चनाभूत्याईशिरे आत्माह्येषांसभवतीति ॥ १० ॥ नचोत्पन्नज्ञानस्यापियथेष्टाचरणप्रसंगइत्याह दोषबुद्ध्येति गुणदोषबुद्ध्यातीतोऽपिप्राक्तनसंस्कारात् निषेधान्निवर्ततएव किंतुनदोषबुद्ध्याविहितंचप्रायशःकरोति नगुणबुद्ध्या यथाऽर्भकः संकल्पविकल्परहितः किंचित्करोतिकुतश्चिन्निवर्ततेतद्वत् ॥ ११ ॥ एवंभूतस्यनपुनःसंसारइत्याह सर्वभूतेति नविपद्येतनपुनःसंसरेत् ॥ १२ ॥ ॥ १३ ॥